

Գրանցված է
Նոր խմբագրությամբ

Հայաստանի Հանրապետության
Կենտրոնական բանկում

Նախագահ՝ Արթուր Ջավադյան

4 օգոստոսի 2009թ.

**ՆԱՍԴԱՔ ՕԷՍԷՔՍ ԱՐՄԵՆԻԱ
ԲԱՑ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ
ՄԱՍԻՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ**

(նոր խմբագրություն)

Սույն կանոնակարգը մշակված է «Արժեթղթերի շուկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք), «ՆԱՍԴԱԶ ՕԷՄԷԷՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Բորսա) կանոնադրության և այլ կանոնների համաձայն:

Գլուխ 1. Հասկացություններ

- 1) Սույն կանոնակարգում կիրառվող հասկացություններն ունեն սույն գլխով սահմանված նշանակությունները:
- 2) **«Հանձնաժողով»**. Բորսայի կարգապահական հանձնաժողով:
- 3) **«Վերահսկող ծառայություն»**. Բորսայի վերահսկող ծառայություն:
- 4) **«Դիտորդ խորհուրդ»**. Բորսայի Դիտորդ խորհուրդ:
- 5) **«Հայցվոր»**. Բորսայի Վերահսկող ծառայություն, Բորսայի անդամ կամ շուկայի մասնակից, որը սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով Հանձնաժողով պահանջ է ներկայացրել:
- 6) **«Պատասխանող»**. Բորսայի անդամ կամ շուկայի մասնակից, որի դեմ Բորսայի Վերահսկող ծառայությունը, Բորսայի անդամը կամ շուկայի մասնակիցը Հանձնաժողով պահանջ է ներկայացվել:
- 7) **«Կարգապահական գործ»**. Բորսայի Վերահսկող ծառայության, Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի կողմից սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով ներկայացված պահանջի հիման վրա Հանձնաժողովի կողմից հարուցված գործ:
- 8) **«Կարգապահական խախտում»**. Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի կողմից Օրենքով, դրանից բխող նորմատիվ այլ իրավական ակտերով և Բորսայի կանոններով սահմանված պահանջի կամ պահանջների խախտումով կատարված այնպիսի գործողություն կամ անգործություն, որի համար Բորսայի կանոններով սահմանված է պատասխանատվություն:
- 9) **«Կարգապահական տույժ»**. Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի կողմից թույլ տրված Կարգապահական խախտման համար Բորսայի կողմից սահմանված պատասխանատվության միջոց:
- 10) **«Վկա»**. ցանկացած անձ, որին հայտնի են Հանձնաժողովի կողմից Կարգապահական գործի ճիշտ լուծման համար նշանակություն ունեցող տեղեկություններ և հանգամանքներ:
- 11) **«Փորձագետ»**. սույն կանոնակարգով նախատեսված դեպքերում ու կարգով Հանձնաժողովի կողմից նշանակված անձ, որը Կարգապահական գործի հետ առնչվող նշանակություն ունեցող հանգամանքները պարզելու համար ունի գիտության, տեխնիկայի կամ այլ բնագավառի հատուկ գիտելիքներ:
- 12) **«Ծարգամանիչ»**. անձ, որը տիրապետում է թարգմանության համար անհրաժեշտ լեզուներին:
- 13) Սույն կանոնակարգում կիրառվող այլ հասկացություններն ունեն Օրենքով և Բորսայի կանոններով սահմանված նշանակությունները:

Գլուխ 2. Հանձնաժողովի կարգավիճակը

- 1) Հանձնաժողովը Բորսայի մշտական գործող կոլեգիալ մարմին է, որը գործում է Օրենքի, դրանից բխող նորմատիվ այլ իրավական ակտերի ու Բորսայի կանոնների հիման վրա և օժտված է սույն կանոնակարգով իրեն վերապահված իրավասություններով:

Գլուխ 3. Հանձնաժողովի խնդիրներն ու գործառույթները

- 1) Հանձնաժողովի խնդիրներն են՝ յուրաքանչյուր Կարգապահական գործի հանգամանքները ժամանակին, համակողմանիորեն, լրիվ և օբյեկտիվորեն պարզելը, Կարգապահական գործը Բորսայի կանոններին համապատասխան լուծելը, ինչպես նաև Կարգապահական խախտումների կանխելը և կատարմանը նպաստող պատճառներն ու պայմանները բացահայտելը:
- 2) Հանձնաժողովը, սույն կանոնակարգով սահմանված խնդիրներն իրականացնելու նպատակով, իր իրավասությունների շրջանակներում Կարգապահական խախտում թույլ տված Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի նկատմամբ համապատասխան Կարգապահական տույժի նշանակման մասին որոշում է ընդունում և ապահովում է ընդունված որոշման կատարումը: Եթե Բորսայի անդամի նկատմամբ, նրա կողմից թույլ տրված Կարգապահական խախտման արդյունքում, նախատեսվում է նշանակել «անդամության դադարեցման» Կարգապահական տույժը, ապա այդ դեպքում

Հանձնաժողովը տվյալ անդամի նկատմամբ Բորսայի անդամության դադարեցման Կարգապահական տույժի նշանակման վերաբերյալ Դիտորդ Խորհրդին առաջարկություններ կայացնելու մասին որոշում է ընդունում:

- 3) Սույն կանոնակարգի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված գործառույթը իրականացնելիս Հանձնաժողովը անկախ է Բորսայի այլ մարմիններից:
- 4) Հանձնաժողովը պարտավոր է Կարգապահական տույժի կիրառման մասին որոշման ուժի մեջ մտնելու պահից 5 օրվա ընթացքում Բորսայի ինտերնետային կայքում հրապարակել տեղեկատվություն Կարգապահական տույժի կիրառման փաստի, ժամանակի, խախտման բնույթի և խախտումը թույլ տված անձի ինքնության վերաբերյալ, իսկ եթե տույժը բողոքարկվել է ՀՀ կենտրոնական բանկում կամ դատարանում, ապա ՀՀ կենտրոնական բանկի որոշման կամ դատարանի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո 5 օրվա ընթացքում նաև տեղեկություն ՀՀ կենտրոնական բանկի որոշման կամ դատարանի վճռի մասին:

Գլուխ 4. Հանձնաժողովի իրավասությունները

- 1) Հանձնաժողովը սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով իրավունք ունի՝
 - ա) կազմակերպել և անցկացնել նիստեր,
 - բ) Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի նկատմամբ համապատասխան Կարգապահական տույժի նշանակման վերաբերյալ անհատական բնույթի որոշում ընդունել,
 - գ) իր որոշմամբ Կարգապահական խախտման վերացման նպատակով Կարգապահական խախտում թույլ տված Բորսայի անդամին կամ շուկայի մասնակցին հանձնարարական արձակել,
 - դ) իր որոշմամբ Կարգապահական խախտումների վերացման գործընթացի վերաբերյալ հաշվետվության ներկայացման պահանջ սահմանել,
 - ե) անհրաժեշտության դեպքում կասեցնել գործի քննության ժամկետները, բայց ոչ ավել քան 60 օր,
 - զ) իրականացնել Բորսայի կանոններով սահմանված այլ գործառույթներ:

Գլուխ 5. Հանձնաժողովի կազմը և Հանձնաժողովի անդամների լիազորությունների դադարեցման հիմքերը

- 1) Հանձնաժողովը ստեղծվում է սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով և բաղկացած է երեք անդամներից:
- 2) Հանձնաժողովի նախագահը և Հանձնաժողովի անդամները ընտրվում են Դիտորդ Խորհրդի կողմից գաղտնի քվեարկությամբ երկու տարի պաշտոնավարման ժամկետով:
- 3) Դիտորդ Խորհուրդը՝ որպես Հանձնաժողովի նախագահ կամ Հանձնաժողովի անդամ, ընտրում է այն անձին, որը ընդգրկված է Բորսայի գործադիր մարմնի ղեկավարի կողմից ներկայացվող Հանձնաժողովի նախագահի կամ դրա անդամների թեկնածուների թեկնածուների ցանկում:
- 4) Բորսայի գործադիր մարմնի ղեկավարը Դիտորդ Խորհրդին Հանձնաժողովի նախագահի կամ դրա անդամի թեկնածուի վերաբերյալ առաջարկը ներկայացնում է գրավոր ձևով՝ կցելով սույն գլխի 5) կետի ա) ենթակետով սահմանված տեղեկությունը հավաստիացնող փաստաթղթի պատճենը և դ) ենթակետով նշված գրավոր համաձայնությունը:
- 5) Հանձնաժողովի նախագահի կամ Հանձնաժողովի անդամի թեկնածուն պետք է լինի այն գործունակ ֆիզիկական անձը, որը՝
 - ա) ունի Օրենքով սահմանված մասնագիտական որակավորում,
 - բ) չի հանդիսանում Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի դիտորդ Խորհրդի նախագահ կամ անդամ,
 - գ) չի հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմնի աշխատակից,
 - դ) գրավոր համաձայնություն է ներկայացրել Հանձնաժողովի նախագահի կամ դրա անդամի պաշտոնում աշխատելու համար:
- 6) Հանձնաժողովի նախագահ կամ դրա անդամ է ընտրվում Հանձնաժողովի նախագահի կամ Հանձնաժողովի անդամի այն թեկնածուն, որը ստացել է Դիտորդ Խորհրդի անդամների ձայների առավելագույն քանակը: Հանձնաժողովի նախագահի կամ Հանձնաժողովի անդամի թեկնածուների ձայների հավասար քանակության ստացման դեպքում, անց է կացվում

- քվեարկության երկրորդ փուլ, որտեղ քվեարկության ցուցակում ընդգրկվում են այն թեկնածուները, որոնք ստացել են հավասար քանակությամբ ձայներ: Մինևույն անձը միաժամանակ չի կարող ընտրվել և Հանձնաժողովի նախագահ, և Հանձնաժողովի անդամ:
- 7) Հանձնաժողովի նախագահը նշանակվում է 'Դիտորդ խորհրդի կողմից' Հանձնաժողովի ընտրված անդամների կազմից:
 - 8) Հանձնաժողովի նախագահի կամ անդամի իրավասությունները վաղաժամկետ կարող են դադարեցվել 'Դիտորդ խորհրդի կողմից, եթե՝
 - ա) Հանձնաժողովի նախագահը կամ անդամը ներկայացրել է դիմում իր լիազորությունների դադարեցման վերաբերյալ,
 - բ) Հանձնաժողովի նախագահը կամ անդամը գրկվել է Օրենքով նախատեսված մասնագիտական որակավորումից,
 - գ) աշխատունակության կորստի պատճառով Հանձնաժողովի նախագահը կամ անդամը չի կարող իրականացնել սույն կանոնակարգով նախատեսված իր գործառնությունները,
 - դ) Հանձնաժողովի նախագահը կամ անդամը երկու անգամ և ավելի անհարգելի բացակայել է Հանձնաժողովի նիստերից:
 - 9) Հանձնաժողովի նախագահի կամ անդամի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու դեպքում 'Դիտորդ խորհուրդը մեկ շաբաթյա ժամկետում ընտրում է Հանձնաժողովի նոր նախագահ կամ անդամ:

Գլուխ 6. Հանձնաժողովի նախագահը

- 1) Հանձնաժողովի նախագահը ղեկավարում և կազմակերպում է Հանձնաժողովի աշխատանքները, սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով գումարում է Հանձնաժողովի նիստերը և նախագահում է դրանք: Հանձնաժողովի նախագահը՝
 - ա) համակարգում և ապահովում է Հանձնաժողովի բնականոն աշխատանքը,
 - բ) նախագահում է Հանձնաժողովի նիստերը, ստորագրում է Հանձնաժողովի որոշումները և նիստերի արձանագրությունները,
 - գ) ներկայացնում է Հանձնաժողովը Բորսայի այլ մարմիններում, ինչպես նաև, անհրաժեշտության դեպքում, դատարանում,
 - դ) կազմակերպում է Հանձնաժողովի նիստերի գումարման և որոշումների ընդունման համար անհրաժեշտ նյութերի նախապատրաստումը, ինչպես նաև Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումների կատարումը,
 - ե) համապատասխան վերահսկողություն է սահմանում Կարգապահական տույժի ենթարկված Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի կողմից Կարգապահական խախտման վերացման ուղղությամբ,
 - զ) կատարում է Հանձնաժողովի իրավասությունների շրջանակներում այլ աշխատանքներ:
- 2) Սույն կանոնակարգի 7-րդ գլխով Հանձնաժողովի անդամին ներկայացվող պահանջները տարածվում են նաև Հանձնաժողովի նախագահի վրա:
- 3) Հանձնաժողովի նախագահի բացակայության կամ պաշտոնական պարտականությունների կատարման անհնարինության դեպքում նրան փոխարինում է Հանձնաժողովի որոշմամբ հանձնաժողովի անդամներից մեկը:

Գլուխ 7. Հանձնաժողովի անդամը

- 1) Հանձնաժողովի անդամը աշխատանքային պարտականությունների կատարման ժամանակ պետք է լինի անաչառ, անկողմնակալ և անշահ, նա անկախ է Հանձնաժողովի նիստերում Կարգապահական գործերի քննման ու Կարգապահական տույժի կիրառման մասին որոշումների ընդունման ժամանակ և իրավունք չունի պաշտպանել Բորսայի, նրա մարմինների կամ որևէ անդամի կամ այլ անձի (անձանց) շահերը:
- 2) Հանձնաժողովի անդամը ձայնի իրավունքով պարտավոր է մասնակցել Հանձնաժողովի նիստերին և Հանձնաժողովի կողմից Կարգապահական գործի վերաբերյալ որոշման ընդունման ժամանակ քվեարկել կողմ կամ դեմ: Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշմանը դեմ քվեարկած Հանձնաժողովի անդամը պարտավոր է շարադրել հատուկ կարծիք, որը հրապարակման ենթակա չէ և կցվում է Կարգապահական գործին:
- 3) Կարգապահական գործի վերաբերյալ Հանձնաժողովի կողմից համապատասխան որոշման ընդունման ժամանակ Հանձնաժողովի անդամը իրավունք չունի մնալ ձեռնակահ:

- 4) Հանձնաժողովի անդամները (այդ թվում Հանձնաժողովի նախագահը), Հանձնաժողովի նիստերում Կարգապահական գործերը քննելիս, ունեն հավասար իրավունքներ և համապատասխան որոշմանը դեմ կամ կողմ քվեարկելու ժամանակ ղեկավարվում են միայն Հայաստանի Հանրապետությունում գործող օրենսդրությամբ և Բորսայի կանոններով:
- 5) Հանձնաժողովի նիստի ժամանակ քննվող Կարգապահական խախտումների ընթացքում Հայցվորի կամ Պատասխանողի նկատմամբ անձնական շահագրգռվածություն ունեցող Հանձնաժողովի անդամը պարտավոր է տեղեկացնել Հանձնաժողովի մյուս անդամներին իր շահագրգռվածության փաստի ու բնույթի մասին և որից հետո հրաժարվել տվյալ նիստին մասնակցելուց:
- 6) Այն դեպքում, երբ Հանձնաժողովին Հանձնաժողովի անդամի անձնական շահագրգռվածության մասին հայտնի է դառնում երրորդ անձանցից, ապա նման շահագրգռվածության հաստատման դեպքում, եթե անդամը չի հրաժարվում նիստին մասնակցելուց, Հանձնաժողովը պարտավոր է իր նախաձեռնությամբ դադարեցնել տվյալ անդամի մասնակցությունը նիստին:
- 7) Մույն գլխի 5) և 6) կետերով սահմանված փաստի առկայության դեպքում, այն արձանագրվում է նիստի արձանագրության մեջ և Հանձնաժողովի կողմից տվյալ Կարգապահական գործի վերաբերյալ որոշումն ընդունվում է Կարգապահական գործի քննությանը մասնակցող և անձնական շահագրգռվածություն չունեցող Հանձնաժողովի անդամների (այդ թվում Հանձնաժողովի նախագահի) ձայների պարզ մեծամասնությամբ:
- 8) Հանձնաժողովի անդամը չի կարող հրապարակել կամ այլ կերպ տարածել, ինչպես նաև անձնական շահադիտական նպատակով օգտագործել իրեն պաշտոնական պարտականությունների կատարման ընթացքում հայտնի դարձած ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված ծառայողական, առևտրային կամ այլ գաղտնիք կազմող տեղեկատվությունը:

Գլուխ 8. Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը

- 1) Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը պետք է ունենա բարձրագույն իրավաբանական կրթություն: Պատասխանատու քարտուղարը Հանձնաժողովի աշխատանքների հետ կապված նշանակվում կամ ազատվում, խրախուսման կամ տույժի է ենթարկվում Բորսայի գործադիր մարմնի ղեկավարի կողմից՝ Հանձնաժողովի ներկայացրած միջնորդության հիման վրա:
- 2) Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը իրականացնում է կազմակերպչական աշխատանքներ կապված Հանձնաժողովի գործունեության հետ: Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը՝
 - ա) սույն կանոնակարգով սահմանված հիմքերի առկայության դեպքում առաջարկություն է ներկայացնում Հանձնաժողովի նախագահին Հանձնաժողովի նիստերի գումարման վերաբերյալ,
 - բ) Հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարությամբ Հանձնաժողովի նիստերի գումարման նպատակով իրականացնում է նախապատրաստական աշխատանքներ,
 - գ) խորհրդատվական ձայնի իրավունքով մասնակցում է Հանձնաժողովի նիստերին, ինչպես նաև կազմում է Հանձնաժողովի նիստերի արձանագրությունը,
 - դ) հաշվառում և պահպանում է Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումները, Հանձնաժողով մուտքագրվող և ելքագրվող փաստաթղթերը,
 - ե) Բորսայի կանոններին համաձայն վարում է Հանձնաժողովի գործավարությունը,
 - զ) Հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարությամբ ներկայացնում է Հանձնաժողովը պետական և ոչ պետական մարմիններում, այդ թվում՝ դատական ատյաններում,
 - է) կատարում է Բորսայի կանոններով սահմանված և Հանձնաժողովի գործունեության հետ կապված այլ աշխատանքներ:
- 3) Մույն կանոնակարգի 7-րդ գլխի 8) կետով Հանձնաժողովի անդամին ներկայացվող պահանջը տարածվում է նաև Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարի վրա:

Գլուխ 9. Հանձնաժողովի տարեկան ծախսերը

- 1) Դիտորդ խորհուրդը յուրաքանչյուր տարի կազմում է Հանձնաժողովի գործունեության հաջորդ տարվա ծախսերի նախահաշիվը, որը առանձին տողով ներառվում է Բորսայի տարեկան

բյուջեի նախագծում, որն էլ Բորսայի կանոններով սահմանված կարգով ներկայացվում է Դիտորդ խորհրդի հաստատմանը:

- 2) Հանձնաժողովի ծախսերի նախահաշիվը պետք է ապահովի Հանձնաժողովի կողմից սույն կանոնակարգով իրեն վերապահված խնդիրների և գործառնությունների պատշաճ իրականացումը:

Գլուխ 10. Հանձնաժողովի նիստերը և դրանց գումարման կարգը

- 1) Հանձնաժողովն իր աշխատանքները կազմակերպում է նիստերի միջոցով: Հանձնաժողովի նիստերը գումարվում են Հանձնաժողովի նախագահի կողմից ըստ անհրաժեշտության՝ Հայցվորի կողմից սույն գլխի 2) կետով ներկայացված պահանջի հիման վրա:
- 2) Հայցվորի կողմից պահանջը ներկայացվում է Հանձնաժողովի նախագահին գրավոր դիմումի ձևով, որտեղ նշվում է Պատասխանողի անվանումը, խախտման բնույթը, նախատեսվող պատասխանատվության միջոցները և խախտման առկայությունը հիմնավորող համապատասխան փաստաթղթերը կամ դրանց պատճենները՝ երկու օրինակից: Սույն կետում նշված դիմումը և դրան կից փաստաթղթերը Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարին են ներկայացվում նաև էլեկտրոնային տարբերակով՝ էլեկտրոնային փոստով կամ էլեկտրոնային կրիչի միջոցով:
- 3) Հանձնաժողովի նախագահը, սույն գլխի 2) կետով նշված գրավոր դիմումը և կից ներկայացված փաստաթղթերը ստանալու դեպքում, անմիջապես Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարին Հանձնաժողովի նիստի գումարման նպատակով նախապատրաստական աշխատանքների կատարման վերաբերյալ հանձնարարական է տալիս՝ նշելով Հանձնաժողովի նիստի անցկացման վայրը, գումարման ամսաթիվը (օր/ամիս/տարի) և ժամը, ինչպես նաև նիստի օրակագրը: Հանձնաժողովի նախագահը իրավունք ունի հետ վերադարձնել գրավոր դիմումը, ինչպես նաև դրան կից փաստաթղթերը՝ սույն գլխի 2) կետով սահմանված պահանջներին չբավարարելու դեպքում՝ պահանջելով Հայցվորից ներկայացնել սույն գլխի 2) կետով սահմանված պահանջներին համապատասխան դիմում:
- 4) Հանձնաժողովի նիստը գումարվում է Հայցվորի կողմից սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով ներկայացված գրավոր դիմումի ստացման օրվանից 15 աշխատանքային օրվա ընթացքում:
- 5) Սույն գլխի 3) կետով սահմանված հանձնարարականի ստացման դեպքում Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը պարտավոր է մինչև նիստի գումարումը, նիստի գումարումից երեք աշխատանքային օր առաջ ծանուցագիր ուղարկել Հայցվորին, Պատասխանողին և Հանձնաժողովի բոլոր անդամներին:
- 6) Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարի կողմից Հանձնաժողովի նիստի գումարման մասին ծանուցագիրը ուղարկվում է Հանձնաժողովի նախագահի կամ պատասխանատու քարտուղարի ստորագրությամբ՝ գրավոր ձևով կամ էլեկտրոնային փոստով և պետք է պարունակի՝
 - ա) նիստի անցկացման վայրի, գումարման ամսաթվի (օր/ամիս/տարի) և ժամի, ինչպես նաև նիստի օրակարգի մասին տեղեկություններ,
 - բ) Կարգապահական գործը, որի վերաբերյալ ծանուցվում է սույն գլխի 5) կետով սահմանված անձը,
 - գ) նշում ծանուցվող անձի մասին,
 - դ) նշում, թե անձը ինչ կարգավիճակով է ծանուցվում կամ կանչվում,
 - ե) նշում չներկայանալու հետևանքների մասին:
- 7) Սույն գլխի 5) կետով սահմանված անձանց ուղարկվող ծանուցագրերին կցվում են Հանձնաժողովի կողմից ստացված գրավոր դիմումի և դրան կից ներկայացված փաստաթղթերի պատճենները:
- 8) Հանձնաժողովի նիստերը դռնբաց են: Եթե անցկացվող Հանձնաժողովի նիստի ժամանակ անհրաժեշտություն է առաջանում ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներկայացնել ծառայողական, առևտրային կամ այլ գաղտնիք պարունակող տեղեկատվություն, ապա Հանձնաժողովը պարտավոր է անցկացնել դռնփակ նիստ: Դռնփակ նիստի անցկացման դեպքում նիստին կարող են մասնակցել Հայցվորը, Պատասխանողը և/կամ Հանձնաժողովի որոշմամբ նիստում քննարկվող հարցի հետ առնչվող այլ անձինք, եթե անձը, որին վերաբերում

է ծառայողական, առևտրային կամ այլ գաղտնիք պարունակող տեղեկատվությունը, գրավոր թույլտվություն է տվել:

- 9) Հանձնաժողովի մեկ նիստի ընթացքում կարող է քննարկվել սույն գլխի 2) կետով ներկայացված միայն մեկ դիմում, բացառությամբ եթե ներկայացված դիմումներում որպես Պատասխանող հանդես է գալու Բորսայի նույն անդամը կամ շուկայի մասնակիցը:
- 10) Հանձնաժողովի կողմից սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով ծանուցված Հայցվորի կամ Պատասխանողի չներկայանալը նիստի անցկացնելու խոչընդոտ չէ:

Գլուխ 11. Հանձնաժողովի քվորումը

- 1) Հանձնաժողովի նիստն իրավագոր է (քվորում ունի), եթե դրան մասնակցում են Հանձնաժողովի անդամներից առնվազն երկուսը (բացառությամբ սույն գլխի 4) կետով նախատեսված դեպքի), այդ թվում՝ Հանձնաժողովի նախագահը կամ Հանձնաժողովի նիստը նախագահողը: Զվորումի բացակայության դեպքում Հանձնաժողովի նախագահը կամ Հանձնաժողովի նիստը նախագահողը պարտավոր է սահմանված կարգով երեք օրվա ընթացքում գումարել Հանձնաժողովի նոր նիստ: Նոր նիստի գումարման դեպքում օրակարգի փոփոխություն չի թույլատրվում:
- 2) Եթե Հանձնաժողովի նոր նիստի գումարման դեպքում Հանձնաժողովը չի ապահովում քվորումը, ապա Հանձնաժողովը պարտավոր է գրավոր ձևով Դիտորդ խորհուրդ ներկայացնել նախորդ և տվյալ նիստին չներկայացած Հանձնաժողովի նախագահին կամ Հանձնաժողովի անդամին պաշտոնից ազատելու մասին հարցը (բացառությամբ, եթե Հանձնաժողովի նախագահի կամ Հանձնաժողովի անդամի բացակայության պատճառով պաշտոնական պարտականությունների կատարումն է կամ հիվանդությունը և առկա է համապատասխան հիմնավորող փաստաթուղթ):
- 3) Դիտորդ խորհուրդը պարտավոր է սույն գլխի 2) կետով սահմանված կարգով ներկայացված միջնորդության հիման վրա գումարել Դիտորդ խորհրդի նիստ՝ օրակարգում ընդգրկելով Հանձնաժողովի նախագահի կամ Հանձնաժողովի համապատասխան անդամի պաշտոնական լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցնելու և Հանձնաժողովի նոր նախագահ կամ Հանձնաժողովի նոր անդամ ընտրելու հարցերը:
- 4) Հանձնաժողովի անդամի կամ Հանձնաժողովի նախագահի Հանձնաժողովի նիստից բացակայելու հարգելի պատճառի առկայության դեպքում, Հանձնաժողովի նախագահը կամ Հանձնաժողովի նիստը նախագահողը պարտավոր է սահմանված կարգով երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում գումարել Հանձնաժողովի նիստ՝ առանց օրակարգի փոփոխության:
- 5) Սույն գլխի նախատեսված քվորումի բացակայության դեպքերում Կարգապահական գործի քննության հետաձգման ժամկետները չեն ներառնվում Կարգապահական գործի քննության ընդհանուր ժամկետների մեջ:

Գլուխ 12. Հանձնաժողովի նիստին մասնակցող անձինք և նրանց իրավունքները

- 1) Հանձնաժողովի նիստին իրավունք ունեն մասնակցել Հայցվորը և Պատասխանողը: Եթե Հանձնաժողովի կողմից անց է կացվում դռնբաց նիստ, ապա դրան կարող են մասնակցել նաև երրորդ անձինք:
- 2) Հանձնաժողովի նիստում Կարգապահական գործը քննելիս Հայցվորը և Պատասխանողը իրավունք ունեն՝
 - ա) ծանոթանալ կազմապահական գործի նյութերին,
 - բ) հայտնել բացարկներ,
 - գ) ներկայացնել ապացույցներ և մասնակցել դրանց հետազոտմանը,
 - դ) հարցեր տալ, միջնորդություններ անել, բացատրություններ տալ Հանձնաժողովին,
 - ե) Կարգապահական գործի քննման ընթացքում ծագող բոլոր հարցերի վերաբերյալ ներկայացնել իրենց փաստարկները,
 - զ) առարկել գործին մասնակցող այլ անձանց միջնորդությունների, փաստարկների դեմ,
 - է) ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով բողոքարկել դատարանում կամ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում Հանձնաժողովի որոշումները,
 - ը) օգտվել սույն կանոնակարգով իրենց վերապահված այլ իրավունքներից:

- 3) Հանձնաժողովի նիստում Հայցվորը և Պատասխանողը հանդես են գալիս իրենց գործող ղեկավարների կամ նրանց ներկայացուցիչների միջոցով: Հայցվորի և Պատասխանողի գործող ղեկավարը կամ ներկայացուցիչը Հանձնաժողովին են ներկայացնում իրենց պաշտոնական կարգավիճակը կամ ներկայացուցչի լիազորությունները հավաստիացնող փաստաթղթեր: Ներկայացուցչի լիազորությունները հավաստիացնող փաստաթուղթն է՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերպված և տրված լիազորագիրը:
- 4) Հանձնաժողովի նիստում Հայցվորի և Պատասխանողի գործող ղեկավարները կամ նրանց ներկայացուցիչները օգտվում են սույն գլխի 2) կետով սահմանված իրավունքներից:
- 5) Հանձնաժողովն իրավունք ունի նիստ գումարել սույն կանոնակարգի 10-րդ գլխի 6) կետի համաձայն ծանուցված Հայցվորի կամ Պատասխանողի բացակայությամբ:

Գլուխ 13. Հանձնաժողովի նիստին մասնակցող այլ անձինք

- 1) Անհրաժեշտության դեպքում Հանձնաժողովի նիստին Կարգապահական գործի քննման ժամանակ կարող են մասնակցել նաև այն անձինք, որոնք սույն կանոնակարգի համաձայն հանդես են գալիս որպես Վկա, Փորձագետ կամ Թարգմանիչ:
- 2) Հանձնաժողովը իրավունք ունի Վկաներ կանչել Կարգապահական գործին առնչվող որևէ կողմի առաջարկով կամ իր նախաձեռնությամբ:
- 3) Անձը, ում հանձնարարված է փորձաքննություն կատարել, պարտավոր է օբյեկտիվ եզրակացություն տալ իրեն առաջադրված հարցերի վերաբերյալ:
- 4) Փորձագետն իրավունք ունի, եթե դա անհրաժեշտ է եզրակացություն տալու համար, ծանոթանալ Կարգապահական գործի նյութերին, մասնակցել Հանձնաժողովի նիստերին, հարցեր տալ, Հանձնաժողովի որոշմամբ ստանալ լրացուցիչ նյութեր: Իրեն տրամադրված նյութերի անբավարարության դեպքում Փորձագետը կարող է հրաժարվել եզրակացություն տալուց:
- 5) Հանձնաժողովը իրավունք ունի Թարգմանիչ նշանակել Կարգապահական գործին առնչվող որևէ կողմի առաջարկով, որը և վճարում է թարգմանչի ծառայությունների համար:

Գլուխ 14. Կարգապահական գործի քննության ժամկետներն ու կարգը

- 1) Որպես կանոն Հանձնաժողովի կողմից Կարգապահական գործը պետք է քննվի Հանձնաժողովի նիստում և համապատասխան որոշում կայացվի դիմումի ստացման օրվանից մեկամսյա ժամկետում: Սույն կանոնակարգով կարող են նախատեսվել Կարգապահական գործերի քննման և լուծման ավելի կարճ ժամկետներ:
- 2) Հանձնաժողովի նիստերի դահլիճ Հանձնաժողովի անդամների մտնելուց հետո Հանձնաժողովի նախագահը հայտարարում է նիստի բացման մասին՝ նշելով Հանձնաժողովի կազմը և այն Կարգապահական գործը, որը քննության է առնվելու տվյալ նիստում:
- 3) Հանձնաժողովի նախագահի կողմից սույն գլխի 2) կետով նշված հայտարարությունը տալուց հետո Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը զեկուցում է Հանձնաժողովին՝ Կարգապահական գործին մասնակցող անձանց ներկա լինելու մասին, սահմանված կարգով ծանուցված են արդյոք չներկայացված Հայցվորը և/կամ Պատասխանողը, ինչպես նաև, առկայության դեպքում, տեղեկություններ է հաղորդում նրա կամ նրանց բացակայության պատճառների մասին:
- 4) Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարի սույն գլխի 3) կետով նշված զեկուցումից հետո Հանձնաժողովի նախագահը պարզում է Հայցվորի և Պատասխանողի ինքնությունը, ստուգում է ներկայացուցիչների լիազորությունները: Այնուհետև, պարզաբանելով նիստին մասնակցող Հայցվորի և Պատասխանողի անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, պարզում է, արդյոք Պատասխանողը ընդունում է Կարգապահական խախտումը, թե ոչ: Կարգապահական խախտումը Պատասխանողի կողմից ընդունվելու դեպքում Հանձնաժողովը սույն կանոնակարգի 20-րդ գլխով սահմանված կարգով կայացնում է համապատասխան որոշում:
- 5) Հանձնաժողովը, Հանձնաժողովի նախագահի կողմից սույն գլխի 4) կետով նշված գործողությունները կատարելուց հետո, հաշվի առնելով Հայցվորի և Պատասխանողի կարծիքները, որոշում է ընդունում ապացույցների հետազոտման հաջորդականության վերաբերյալ: Այնուհետև, Հանձնաժողովի նախագահը, նիստի դահլիճից դուրս հրավիրելով (մինչև նրանց հարցաքննությունը) ներկա Վկաներին, անցնում է Կարգապահական գործն

- ըստ էության քննելուն՝ համաձայն Հանձնաժողովի կողմից հաստատված՝ ապացույցների հետազոտության հաջորդականության:
- 6) Հանձնաժողովը, Կարգապահական գործը քննելիս, պարտավոր է գործի ապացույցները հետազոտել անմիջականորեն՝ ծանոթանալ գրավոր ապացույցներին, զննել իրեղեն ապացույցները, լսել Վկաների ցուցմունքները, Հայցվորի և Պատասխանողի բացատրությունները, ինչպես նաև, անհրաժեշտության դեպքում, Փորձագետների եզրակացությունները:
 - 7) Կարգապահական գործի քննման ժամանակ նիստի մասնակիցները Հանձնաժողովին են դիմում և իրենց փաստարկներն ու բացատրությունները տալիս են կանգնած, բացառությամբ Հանձնաժողովի նախագահի կողմից թույլ տրված դեպքերի:
 - 8) Հանձնաժողովի կողմից Կարգապահական գործի քննման ժամանակ Հանձնաժողովի նախագահը իրավունք ունի մերժել այն ամենը, ինչն առնչություն չունի քննվող գործի հետ: Հանձնաժողովի նիստին մասնակցող և/կամ ներկա գտնվող Բորսայի անդամները, շուկայի մասնակիցներ և նրանց անունից կամ կազմում գործող անձինք, ինչպես նաև Բորսայի պաշտոնատար անձինք և աշխատակիցները պարտավոր են անվերապահորեն կատարել Հանձնաժողովի նախագահի պահանջները՝ կապված Հանձնաժողովի նիստի պատշաճ կարգի և ընթացքի ապահովման հետ:
 - 9) Հանձնաժողովի դռնբաց նիստին ներկա գտնվող անձինք իրավունք ունեն կատարել գրառումներ, սղագրություններ և ձայնագրություններ: Հանձնաժողովի նիստերի տեսաձայնագրումը և լուսանկարահանումը, լուսաբանումը զանգվածային լրատվության տպագիր միջոցներով, ինչպես նաև հեռարձակումը ռադիոյով ու հեռուստատեսությամբ կատարվում են Հայցվորի և Պատասխանողի համաձայնությամբ՝ Հանձնաժողովի որոշմամբ:
 - 10) Հայցվորը կամ Պատասխանողը իրավունք ունեն նիստի ընթացքում Հանձնաժողովին ներկայացնել տվյալ Կարգապահական գործի հետ առնչվող դիմումներ կամ միջնորդություններ: Ներկայացված դիմումների ու միջնորդությունների վերաբերյալ Հանձնաժողովը կայացնում է որոշում՝ քննության առնելով նիստին մասնակցող այլ անձանց կարծիքները:
 - 11) Հանձնաժողովի նիստի ընթացքում բոլոր ապացույցները հետազոտելուց հետո Հանձնաժողովի նախագահը Կարգապահական գործին մասնակցող Հայցվորից և Պատասխանողից հարցնում է՝ արդյոք չեն ցանկանում ներկայացնել լրացուցիչ ապացույցներ՝ դրանք հետազոտելու միջնորդությամբ: Նման միջնորդությունների բացակայության դեպքում Հանձնաժողովի նախագահը Կարգապահական գործի քննությունը հայտարարում է ավարտված և Հանձնաժողովը հեռանում է որոշում կայացնելու:

Գլուխ 15. Կարգապահական գործի արագացված քննության կարգը

- 1) Հանձնաժողովը իրավունք ունի կիրառել Կարգապահական գործի արագացված քննություն, եթե՝
 - ա) Կարգապահական գործի էությունից բխում է դրա անհապաղ քննության անհրաժեշտությունը,
 - բ) սույն կանոնակարգի 10-րդ գլխով սահմանված կարգով ներկայացված պահանջը ակնհայտ հիմնավոր կամ անհիմն է,
 - գ) Կարգապահական գործի վերաբերյալ առկա է Բորսայի կանոններով սահմանված կարգով ուժի մեջ մտած Հանձնաժողովի համապատասխան որոշումը,
 - դ) Կարգապահական գործում որպես Պատասխանող հանդես եկող Բորսայի անդամի կամ շուկայի մասնակցի անդամությունը կամ շուկայի մասնակցությունը դադարեցված է:
- 2) Կարգապահական գործի արագացված քննություն կիրառելու հիմքերն են, մասնավորապես, այն դեպքերը, երբ՝
 - ա) պահանջը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա,
 - բ) պահանջը հիմնված է անվիճելի իրավունքի վրա՝ նախապես զնահատված վնասով,
 - գ) չեն ներկայացվել պահանջը հաստատող ապացույցներ,
 - դ) տվյալ Կարգապահական գործի քննման հետևանքով բացահայտվող Կարգապահական խախտման վերաբերյալ առկա է ուժի մեջ մտած՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի որոշում,
 - ե) Հանձնաժողովի որոշմամբ՝ այլ դեպքերում:

- 3) Հանձնաժողովը իրավունք ունի Կարգապահական գործի արագացված քննություն կիրառել Հանձնաժողովի նախագահի նախաձեռնությամբ կամ Հայցվորի կամ Պատասխանողի միջնորդությամբ: Կարգապահական գործի արագացված քննություն կիրառելու մասին Հանձնաժողովի նախագահը կայացնում է որոշում:
- 4) Եթե Կարգապահական գործի արագացված քննության ընթացքում Հանձնաժողովը գալիս է համոզման, որ Կարգապահական գործն արագացված քննություն կիրառելու համար անհրաժեշտ աստիճանի անհետաձգելի չէ, ապա Հանձնաժողովը որոշում է կայացնում Կարգապահական գործի արագացված քննություն կիրառելու որոշումը վերացնելու մասին: Նման որոշում կայացնելու դեպքում Հանձնաժողովը Կարգապահական գործի քննությունն իրականացնում է սույն կանոնակարգի 14-րդ գլխով սահմանված կարգով:
- 5) Սույն գլխի 1) և 2) կետերում նշված հիմքերի առկայության դեպքում Հանձնաժողովը, առանց նիստ հրավիրելու, անհապաղ կայացնում է որոշում:

Գլուխ 16. Կարգապահական գործի ապացույցները

- 1) Կարգապահական գործով ապացույցներ են ՀՀ օրենսդրությամբ չարգելված եղանակներով, ձևերով և միջոցներով ձեռք բերված տեղեկությունները, որոնց հիման վրա Հանձնաժողովը պարզում է Կարգապահական գործին մասնակցող անձանց պահանջները և առարկությունները հիմնավորող, ինչպես նաև որոշման կայացման համար նշանակություն ունեցող այլ հանգամանքների առկայությունը կամ բացահայտումը: Այդ տեղեկությունները հաստատվում են՝
 - ա) գրավոր և իրեղեն ապացույցներով,
 - բ) Փորձագետների եզրակացություններով,
 - գ) Վկաների ցուցմունքներով,
 - դ) Կարգապահական գործին մասնակցող անձանց բացատրություններով:
- 2) ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների խախտմամբ ձեռք բերված ապացույցները չեն կարող դրվել Հանձնաժողովի կողմից կայացվող որոշման հիմքում:
- 3) Կարգապահական գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ պետք է ապացույցի իր պահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:
- 4) Ապացույցները կարող են ներկայացնել Հայցվորը, Պատասխանողը կամ երրորդ անձինք:
- 5) Ապացույցները Հանձնաժողով բերելու անհնարինության կամ դժվարության դեպքում Հանձնաժողովը կողմերի միջնորդությամբ կամ իր նախաձեռնությամբ իրավունք ունի դրանք զննել և հետազոտել գտնվելու վայրում:
- 6) Կարգապահական գործին մասնակցող անձինք ապացույցները զննելու և հետազոտելու մասին տեղեկացվում են պատվիրված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ: Նրանց չներկայանալն արգելք չէ ապացույցները զննելու և հետազոտելու համար:
- 7) Անհրաժեշտության դեպքում ապացույցների զննմանը և հետազոտմանը կարող են մասնակից դարձվել Փորձագետներ և Վկաներ:
- 8) Նախկինում քննված և սահմանված կարգով ուժի մեջ մտած դատարանի վճռով կամ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի որոշումով հաստատված հանգամանքները Հանձնաժողովում Կարգապահական գործը քննելիս կրկին չեն ապացուցվում:
- 9) Հանձնաժողովը յուրաքանչյուր ապացույց գնահատում է Կարգապահական գործում եղած բոլոր ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա՝ հիմնված ներքին համոզմամբ: Հանձնաժողովի համար որևէ ապացույց նախապես հաստատվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն գլխի 8) կետում նախատեսված դեպքերի:
- 10) Գրավոր ապացույցներ են Կարգապահական գործի համար նշանակություն ունեցող հանգամանքների մասին տեղեկություններ պարունակող ակտերը, պայմանագրերը, տեղեկանքները, գործարար թղթակցությունը, այլ փաստաթղթերն ու նյութերը, այդ թվում՝ էլեկտրոնային կամ կապի այլ միջոցով կամ փաստաթղթերի իսկությունը հաստատելու հնարավորություն ընձեռող այլ եղանակով ստացված ապացույցները:
- 11) Գրավոր ապացույցները ներկայացվում են բնօրինակով կամ պատշաճ վավերացված պատճենի ձևով: Եթե քննվող Կարգապահական գործին վերաբերվում է փաստաթղթի միայն մեկ մասը, ապա ներկայացվում է դրա պատշաճ վավերացված քաղվածքը: Փաստաթղթերի բնօրինակները ներկայացվում են այն դեպքերում, եթե Կարգապահական գործի

- հանգամանքները կարող են հաստատվել միայն նման փաստաթղթով, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ Հանձնաժողովի պահանջով:
- 12) Կարգապահական գործում գտնվող փաստաթղթերի բնօրինակները, դրանք ներկայացրած անձանց միջնորդությամբ, վերադարձվում են Հանձնաժողովի կողմից կայացված որոշման օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո: Այս դեպքում գործում թողնվում է փաստաթղթի բնօրինակի՝ Բորսայի կնիքով վավերացված պատճենը կամ քաղվածքը:
 - 13) Իրեղեն ապացույցներ են առարկաները, որոնք իրենց արտաքին տեսքով, ներքին հատկություններով, գտնվելու վայրով կամ այլ հատկանիշներով կարող են Կարգապահական գործի համար նշանակություն ունեցող հանգամանքների հաստատման միջոց դառնալ:

Գլուխ 17. Կարգապահական գործի քննության ընթացքում փորձաքննության իրականացումը

- 1) Կարգապահական գործի քննության ժամանակ գիտության, տեխնիկայի կամ այլ բնագավառում հատուկ գիտելիքներ պահանջող հարցերի պարզաբանման նպատակով Հանձնաժողովը կարող է Հայցվորի կամ Պատասխանողի միջնորդությամբ կամ իր նախաձեռնությամբ փորձաքննություն անցկացնելու համար Փորձագետ նշանակել: Հայցվորի (բացառությամբ, եթե Հայցվորը Վերահսկող ծառայությունն է) կամ Պատասխանողի միջնորդությամբ նշանակված փորձաքննության հետ կապված ծախսերի համար վճարում է համապատասխանաբար Հայցվորը կամ Պատասխանողը: Հանձնաժողովի կամ Հայցվորի (Վերահսկող ծառայության) նախաձեռնությամբ նշանակված փորձաքննության հետ կապված ծախսերը կատարվում են Կարգապահական գործի ծախսերի հաշվին, բացառությամբ այն դեպքի, երբ հայցը բավարարվում է: Հայցի բավարարման դեպքում փորձաքննության հետ կապված ծախսերը կատարվում են պատասխանողի կողմից՝ բավարարված հայցին համամասնորեն:
- 2) Հայցվորը և Պատասխանողը իրավունք ունեն ներկա գտնվել փորձաքննությանը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նրանց ներկայությունը կարող է խանգարել Փորձագետի բնականոն աշխատանքին:
- 3) Հայցվորը և Պատասխանողը իրավունք ունեն առաջադրել փորձաքննության ընթացքում պարզաբանման ենթակա հարցեր:
- 4) Փորձաքննություն նշանակելու մասին Հանձնաժողովը կայացնում է որոշում, որում սահմանվում են հարցերի ցանկը և բովանդակությունը:
- 5) Հայցվորը և Պատասխանողը իրավունք ունեն Փորձագետին հարցեր տալ՝ գիտելիքների համապատասխան բնագավառում նրա գիտակ լինելը պարզելու համար:
- 6) Փորձագետ նշանակելու մասին Հանձնաժողովը կայացնում է որոշում: Հանձնաժողովը նախազգուշացնում է Փորձագետին՝ ակնհայտ կեղծ եզրակացություն տալու համար պատասխանատվության մասին: Հանձնաժողովը Փորձագետից ստորագրություն է վերցնում նախազգուշացման մասին, որը կցվում է Հանձնաժողովի նիստի արձանագրությանը:
- 7) Փորձագետի եզրակացությունը կազմվում է գրավոր: Այն պետք է պարունակի՝
 - ա) նշում կիրառված մեթոդների մասին,
 - բ) կատարված հետազոտությունների մանրամասն նկարագրությունը,
 - գ) առաջադրված հարցերի հիմնավորված պատասխանները:
- 8) Եթե Փորձագետը փորձաքննություն կատարելիս պարզում է Կարգապահական գործի համար նշանակություն ունեցող այնպիսի հանգամանքներ, որոնց կապակցությամբ նրան հարցեր չեն առաջադրվել, նա իրավունք ունի այդ հանգամանքների վերաբերյալ հետևություններն արտացոլել իր եզրակացությունում:
- 9) Փորձագետի եզրակացությունը հետազոտվում է Հանձնաժողովի նիստում և գնահատվում է մյուս ապացույցների հետ միասին:
- 10) Փորձագետի եզրակացության անբավարար պարզության կամ լիարժեք չլինելու դեպքում Հանձնաժողովը սույն կանոնակարգի 18-րդ գլխով սահմանված կարգով կարող է նշանակել կրկնակի կամ լրացուցիչ փորձաքննություն՝ դրա կատարումը հանձնարարելով այլ Փորձագետների:

Գլուխ 18. Կարգապահական գործի Վկա

- 1) Յուրաքանչյուր Վկա հարցաքննվում է առանձին: Վկան Հանձնաժողովին ցուցմունքներ է տալիս բանավոր: Վկան Հանձնաժողովի առաջարկությամբ կարող է իր ցուցմունքները շարադրել գրավոր:
- 2) Վկայի հաղորդած տեղեկություններն ապացույց չեն, եթե նա չի կարող հստակ նշել իր իրազեկության աղբյուրը:
- 3) Վկան պարտավոր է ճիշտ ցուցմունքներ տալ, պատասխանել Հանձնաժողովի, Հայցվորի և Պատասխանողի հարցերին: Վկան պարտավոր չէ ցուցմունք տալ իր, ամուսնու, մերձավոր ազգականների դեմ, իսկ ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ անձանց դեմ:
- 4) Հանձնաժողովը նախազգուշացնում է Վկային՝ ակնհայտ կեղծ ցուցմունք տալու կամ ցուցմունք տալուց հրաժարվելու համար պատասխանատվության մասին: Հանձնաժողովը Վկայից ստորագրություն է վերցնում նախազգուշացման մասին, որը կցվում է Հանձնաժողովի նիստի արձանագրությանը:
- 5) Կարգապահական գործին մասնակցող անձանց բացատրությունները, Կարգապահական գործի համար նշանակություն ունեցող իրենց հայտնի հանգամանքների մասին, ստուգվում և գնահատվում են մյուս ապացույցների հետ միասին:
- 6) Կարգապահական գործին մասնակցող անձի կողմից այն փաստն ընդունելը, որի միջոցով մյուս անձը հիմնավորում է իր պահանջները կամ առարկությունները, պարտադիր չեն Հանձնաժողովի համար: Հանձնաժողովը կարող է ընդունված փաստը համարել հաստատված, եթե կասկածներ չկան, որ դա համապատասխանում է գործի հանգամանքներին, և կողմն այն չի ընդունել խաբեության, սպառնալիքի, մոլորության ազդեցության տակ, մեկ կողմի ներկայացուցչի հետ մյուս կողմի չարամիտ համաձայնության հետևանքով կամ ճշմարտությունը թաքցնելու նպատակով:
- 7) Անձինք, որոնք հիմքեր ունեն երկյուղելու, որ անհրաժեշտ ապացույցներ ներկայացնելը կարող է անհնարին կամ դժվարին դառնալ, իրավունք ունեն Հանձնաժողովին միջնորդություն ներկայացնել այդ ապացույցների ապահովման վերաբերյալ: Ապացույցների ապահովման մասին միջնորդության մեջ պետք է նշվեն ապահովման կարիք ունեցող ապացույցները, այն հանգամանքները, որոնց հաստատման համար դրանք անհրաժեշտ են, և պատճառները, որոնք հիմք են ծառայել դրանք ապահովելու միջնորդությամբ դիմելու համար:

Գլուխ 19. Կարգապահական գործի ծախսերը

- 1) Կարգապահական գործի քննության հետ կապված ծախսերը կազմված են Փորձագետին, Վկային կանչելու, ապացույցները դրանց գտնվելու վայրում գննելու և կարգապահական քննության հետ կապված այլ գործողությունների համար վճարման ենթակա գումարներից:
- 2) Կարգապահական գործին Հայցվորի և Պատասխանողի միջև Կարգապահական գործի քննության հետ կապված ծախսերի բաշխման մասին համաձայնության դեպքում Հանձնաժողովը որոշում է կայացնում դրան համապատասխան:

Գլուխ 20. Հանձնաժողովի որոշումները

- 1) Հանձնաժողովի որոշումը պետք է լինի օրինական և հիմնավորված: Հանձնաժողովի որոշումը հիմնավորվում է միայն նիստում հետազոտված ապացույցներով և կայացվում է Կարգապահական գործի քննման ավարտից հետո՝ առանձին սենյակում: Այդ սենյակում կարող են գտնվել միայն Կարգապահական գործը քննած Հանձնաժողովի նախագահը և Հանձնաժողովի անդամները:
- 2) Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումը ուժի մեջ է մտնում Հանձնաժողովի նախագահի կողմից հրապարակման պահից 10 օր հետո: Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումը Հայցվորի կամ Պատասխանողի կողմից կարող է բողոքարկվել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դատարանում՝ որոշումն իրեն հանձնելու պահից՝ 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում:
- 3) Որոշումների ընդունման ժամանակ Հանձնաժողովի յուրաքանչյուր անդամ ունի մեկ ձայն: Հանձնաժողովի նախագահը քվեարկում է վերջում: Որոշման ընդունման ժամանակ ձայների հավասարության դեպքում Հանձնաժողովի նախագահի ձայնը որոշիչ է:

- 4) Սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով որոշումը կայացնելուց անմիջապես հետո Հանձնաժողովի նախագահը նիստում հրապարակում է որոշման եզրափակիչ մասը և հայտարարում, թե գործին մասնակցող անձինք երբ կարող են ծանոթանալ որոշման բնագրին, ինչպես նաև պարզաբանում է որոշման բողոքարկման կարգը: Որոշման եզրափակիչ մասը հրապարակելուց հետո հինգ օրվա ընթացքում Հանձնաժողովի նախագահը պարտավոր է ստորագրել որոշման բնագիրը, որն էլ պետք է կցվի Կարգապահական գործին:
- 5) Որոշման բնագրի կազմումը կարող է հետաձգվել ոչ ավելի, քան հինգ օրով:
- 6) Հանձնաժողովի որոշումը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, պատշաճ ձևով ուղարկվում է Հայցվորին, Պատասխանողին և Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկին՝ որոշման բնագիրը սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով ստորագրման պահից երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում:
- 7) Հանձնաժողովի նախագահը կամ Հանձնաժողովի անդամը, որը համաձայն չէ որոշման հետ, իրավասու է կազմել և ընդունված որոշմանը կցել իր հատուկ կարծիքը, որը հանդիսանում է այդ որոշման անբաժանելի մասը:

Գլուխ 21. Հանձնաժողովի նիստերի արձանագրությունը

- 1) Հանձնաժողովի նիստերը պետք է պատշաճ կերպով ձայնագրվեն: Հանձնաժողովի նիստի ավարտից երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը կազմում է տվյալ նիստի համառոտագրությունը երեք օրինակից, որոնք ստորագրվում են Հանձնաժողովի նախագահի և պատասխանատու քարտուղարի կողմից:
- 2) Հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարը սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով Հայցվորի կամ Պատասխանողի համապատասխան դիմումի դեպքում կազմված համառոտագրության և ձայնագրության կրիչի մեկական օրինակ դիմումի ներկայացման պահից 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրում է Հայցվորին և Պատասխանողին:
- 3) Հանձնաժողովի նիստի համառոտագրության մեջ նշվում է՝
 - ա) նիստի գումարման ամսաթիվը (օր/ամիս/տարի) և վայրը,
 - բ) նիստին մասնակցող Հանձնաժողովի անդամների (այդ թվում Հանձնաժողովի նախագահի) անունները,
 - գ) Կարգապահական գործի անվանումը,
 - դ) տեղեկություններ Կարգապահական գործին մասնակցող անձանց և այլ մասնակիցների ներկայանալու մասին,
 - ե) նիստի ընթացքում կայացած ելույթների համառոտ նկարագիրը,
 - զ) քվեարկության դրված հարցերը և քվեարկության արդյունքները,
 - է) նիստում ընդունված որոշումները,
 - ը) արձանագրություն կազմելու ամսաթիվը (օր/ամիս/տարի):

Գլուխ 22. Հանձնաժողովին տեղեկատվության տրամադրումը

- 1) Հանձնաժողովը իրավասու է բոլոր հանգամանքների բազմակողմանի և ճշգրիտ հետազոտման իրականացման համար Բորսայի անդամների, շուկայի մասնակիցների և Բորսայի մարմինների ղեկավարներից ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պահանջել Կարգապահական գործի հետ առնչվող տեղեկատվություն:
- 2) Սույն գլխի 1) կետում նշված տեղեկատվության տրամադրման հարցումը ուղարկվում է հասցեագրված գրավոր տեսքով փոստային հաղորդագրությամբ, պատվիրված նամակի միջոցով, ֆաքսով կամ այլ ճանապարհով:
- 3) Բորսայի անդամը, շուկայի մասնակիցը, Բորսայի մարմինը կամ պաշտոնատար անձը, ում ողղվում է հարցումը, պարտավոր է հարցման ստացման օրվանից երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում ներկայացնել դրանում ընդգրկված հարցերի պատասխանները կամ հիմնավորված մերժում համապատասխան տեղեկատվության ներկայացման անհնարինության մասին:

Գլուխ 23. Անցումային դրույթներ

- 1) Սույն կանոնակագում փոփոխություններն ու լրացումները դրա անբաժանելի մասն են և ուժի մեջ են մտնում Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում դրանց գրանցման պահից:
- 2) Սույն կանոնակարգով սահմանված Հանձնաժողովի իրավասությունները, պարտականությունները, խնդիրներն ու գործառույթները մինչև Հանձնաժողովի ձևավորումը իրականացնում է Դիտորդ խորհուրդը իր կազմով, որը իրավունք ունի սույն կանոնակարգի Գլուխ 12-ով նախատեսված նիստերը կազմակերպել հեռակա կարգով՝ հեռախոսակապի միջոցով, որին իրավունք ունեն մասնակցել բոլոր շահագրգիռ անձինք, որոնք օգտվում են սույն կանոնակարգի Գլուխ 12-ով նախատեսված իրավունքներից:

**Հաստատված է
«ՆԱՍԴԱԶ ՕԷՍԷՋՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» ԲԲԸ
դիտորդ խորհրդի որոշմամբ**

_____ **Արմեն Մելիքյան**

**«30» հունիսի 2009թ.
ք. Երևան
ՀՖԲ-01/114Լ**